

РЕЦЕНЗИЯ

от Проф. д-р Христо Василев Кожухаров, дм

Началник Втора психиатрична клиника към УМБАЛ „Света Марина” ЕАД Варна

Катедра по психиатрия и медицинска психология

Факултет по Медицина, Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов” Варна.

на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

Автор на дисертационния труд: д-р Данко Тонев Аврамов, докторант към Катедра по психиатрия и медицинска психология, Факултет по Медицина, Медицински университет „Проф. Д-р П. Стоянов” Варна

Тема на дисертационния труд: „Динамика на диагнозата при пациенти с първи психотичен епизод след употреба на психоактивни вещества”

Научен ръководител: д-р Деян Хрусафов, дм, Катедра по психиатрия и медицинска психология, Факултет по Медицина, Медицински университет „Проф. Д-р П. Стоянов” Варна

Научна специалност: Психиатрия (код 03.01.20);

Професионално направление: 7.1 Медицина;

Нормативно основание: Настоящата рецензия е изготвена в изпълнение на Заповед № Р-109-517 / 16.12.2025г. на Ректора на Медицински университет „Проф. Д-р П. Стоянов” Варна за назначаване на Научно жури за провеждане на публична защита на дисертацията.

1. Обща характеристика на дисертационния труд:

Дисертационният труд съдържа 149 страници, онагледен е с 43 таблици и 60 фигури, включително пет приложения. Библиографията обхваща 201 източника, от които 11 на кирилица и 190 на латиница.

Представеният автореферат е в обем от 70 страници и представлява синтезирано изложение на дисертацията. В него са отразени обобщено и вярно основното съдържание на дисертационния труд.

Структурата и форматирането на дисертационния труд и автореферата отговарят на изискванията на МУ Варна за този тип научни публикации, за присъждане на образователна и научна степен „доктор“. Дисертацията включва следните раздели – въведение; литературен обзор; цели, задачи и работни хипотези на изследването; материали и методи; резултати и обсъждане; изводи и заключение; списък на използвана литература и приложения с таблици и фигури.

2. Кратки биографични данни

Авторът на дисертационния труд д-р Данко Тонев Аврамов е завършил специалност „Медицина“ през 2019г. в Медицински университет „Проф. Д-р П. Стоянов” – Варна. От същата година работи като лекар във Втора психиатрична клиника към УМБАЛ „Света

Марина“ ЕАД Варна. От 09.03.2020г. до 09.03.2025г. е асистент към Катедрата по психиатрия и медицинска психология, като работи като лекар преподавател и до момента. Зачислен е за докторант по психиатрия от 2021г. Придобива специалност „Психиатрия“ през 2024 г. Научните му интереси са в областта на биологичната психиатрия и психофармакологията. Във връзка с темата на дисертационния труд има две научни публикации, както и изнесени доклади в национални конференции.

2. Актуалност и значимост на темата

Актуалността на темата е свързана с наблюдаваното у нас устойчиво нарастване на употребата на наркотици и тяхното разнообразие, както и с увеличаването на броя на регистрираните психичните разстройства, индуцирани от тях. Динамиката на диагнозата при пациенти с първи психотичен епизод вследствие употреба на психоактивни вещества е актуален и недостатъчно проучен проблем в българската психиатрия. Изборът на темата на изследването се откроява с важно съвременно научно и практическо значение.

3. Цели, задачи и методология на изследването

Дизайнът на проучването отговаря на съвременните изисквания за научни изследвания. Целите, задачите и работните хипотези са ясно и нагледно формулирани и съответстват на темата на дисертацията.

Изследването е проектирано е като надлъжно, проспективно, с двугодишен период на проследяване. Въпреки неголемия размер на извадката от 81 пациенти, получените данни са достатъчни за получаване на статистически значими резултати, чрез прилагане на представените съвременни методи за обработка. Като положителна страна може да се отчете включването в изследваната и контролната група на пациенти и от извънболничната психиатрична помощ, което представлява предпоставка за по-широка представителност на извадката и повишава надеждността на получените резултати.

При изследването са спазени всички етични аспекти, съгласно изискванията за провеждане на научни изследвания към Медицински университет – Варна.

4. Обсъждане

Въведението на дисертационния труд обсъжда актуалността на темата и нейното научно и практическо значение и поставените цели в изследването.

Литературен обзор разглежда последователно и систематично понятието първи психотичен епизод като дефиниция, клинични характеристики и динамика. Последователно е представено както развитието и концептуализацията в историята на психиатрията, така и в светлината на съвременните квалификационни системи (ICD-10, DSM-5 и ICD-11). Отделено е специално място и на приноса на българската психиатрична школа.

В литературния обзор са представени подробно и различните видове психоактивни вещества, психотропните им ефекти, като е поставен акцент върху връзката между първата поява на психотични симптоми и вида веществото. Изложени са диагностичните критерии за психотичен епизод, индуциран от употреба на ПАВ, както в текста, така и в табличен

вид. В литературния обзор са цитирани множество данни от съвременни научни публикации по темата. Представени са най-често прилаганите съвременни инструменти за скрининг и ранна диагностика на психотични симптоми при употреба на психоактивни вещества.

В раздела „Материали и методи“ подробно са описани обекта на изследването, критериите за включване и изключване от проучваната и контролната група и методите за събиране на емпиричния материал. Изложени са и ограниченията и трудностите по време на изследването.

Приложените методи на изследване са съвременни и прецизно подбрани, като включват както класическото клинично психиатрично изследване, така и стандартизирани оценъчни инструменти и въпросници, клинично-лабораторни изследвания и комбинирани уринни тестове за психоактивни вещества. Статистическата обработка на данните е детайлна, с различни съвременни статистически методи, което позволява надеждна интерпретация на резултатите. Част от получените данни са обработвани с допълнителни статистически методи, поради по-малкия размер на извадката, с оглед по-висока достоверност на резултатите. Статистическа обработка включва демографски анализ и анализ на клиничните характеристики, сравнителен анализ между двете групи, корелационен анализ и взаимовръзки между променливите, анализ на подskalите на PANSS и резултатите от GAF. В обсъждането е поставен акцент върху статистическата значимост на резултатите и клиничната им значимост, както и върху степента на клинично и функционално подобрене в двете групи. Независимо, че не е поставено като цел на изследването, като препоръка би могло да бъде формулирано установяване на връзката между различните видове психоактивни вещества и характеристиката на клиничната картина и нейната динамика в изследваната група.

Анализът на резултатите и изводите потвърждават първоначалната теза, че употребата на психоактивни вещества е съществен модифициращ фактор в развитието и протичането на психотичните разстройства и оказва неблагоприятно влияние върху тежестта на психозата, броят на хоспитализациите, степента на възстановяване и качеството на живот.

Обсъждането и окончателните изводи потвърждават значителна част от първоначалните хипотези и демонстрират приложимостта на стандартизирани психометрични инструменти (PANSS, GAF, DAST-10) в българската клинична практика. Изследването извежда наличието на статистически и клинично значими различия при първи епизод на психоза с и без употреба на психоактивни вещества по отношение на динамиката на диагнозата, тежестта на клиничната картина, броя на хоспитализациите и степента на функционално възстановяване.

Авторът е очертал и основни ограничения в хода на изследването – нуждата от включване на невропсихологични оценки при бъдещи изследвания, както и относително малкият размер на извадката и недостатъчно продължителният период на проследяване, което подкрепя и с данни от други психиатрични изследвания с подобен дизайн.

5. Научни приноси

Избраната тема на дисертацията е определено значима, както от научно-теоретична гледна точка, така и от приложно-практическа такава. Изследването е извършено обстойно и

задълбочено и е онагледено с много допълнителни визуални материали – графики, фигури и таблици. Резултатите и изводите от изследването имат пряка клинична приложимост в съвременната психиатрична клинична практиката и могат да спомогнат за усъвършенстването на диагностично-терапевтичния подход при пациенти с първи психотичен епизод след употреба на психоактивни вещества.

6. Критични бележки и препоръки

Част от визираните от автора ограничения в хода на изследването могат да бъдат формулирани и като препоръки при бъдещо научно изследване по тази тема – по-голям обем на извадката и по продължителен период на изследване.

Като препоръка би могло да бъде формулирано установяването и обсъждането на връзката между различните видове психоактивни вещества и характеристиката на клиничната картина и нейната динамика в изследваната група.

7. Заключение

Представеният дисертационен труд се отличава с обстойност, завършеност, самостоятелен принос и съществена научна стойност, като изцяло покрива критериите за медицински научни изследвания на Медицински университет – Варна за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Авторът е демонстрирал добри клинични познания и умения за работа и интерпретация на научни данни в съответствие със съвременните изисквания на медицинската наука.

С оглед на гореизложеното, предлагам на уважаемото научно жури да присъди на д-р Данко Тонев Аврамов образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Психиатрия“.

Дата: 29.02.2026

Рецензент: Проф. д-р Христо Кожухаров, д.м.

Подпис

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679